
Η ενετοκρατία στην Κεφαλονια!!

Μια ιστορική αναδρομή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Στην μακραίωνη ιστορία της, η Κεφαλονιά γνώρισε διάφορους κατακτητές που σταδιακά διαμόρφωσαν την ταυτότητα, την κουλτούρα αλλά και τον πολιτισμό του νησιού. Πιο έντονη από όλους όμως άφησαν τη σφραγίδα τους οι Ενετοί, που ήταν κυρίαρχοι σε διάφορες φάσεις από τον 13ο έως και τον 16ο αιώνα. Τα δύο μεσαιωνικά κάστρα του νησιού, έργα των Ενετών, αλλά και διάφορα έργα κυρίως υποδομής που κατασκεύασαν οι Άγγλοι τον 19ο αιώνα, κυρίως για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους, σήμερα αποτελούν στοιχεία του πολιτισμού του νησιού και μοναδικά αξιοθέατα για τους επισκέπτες.

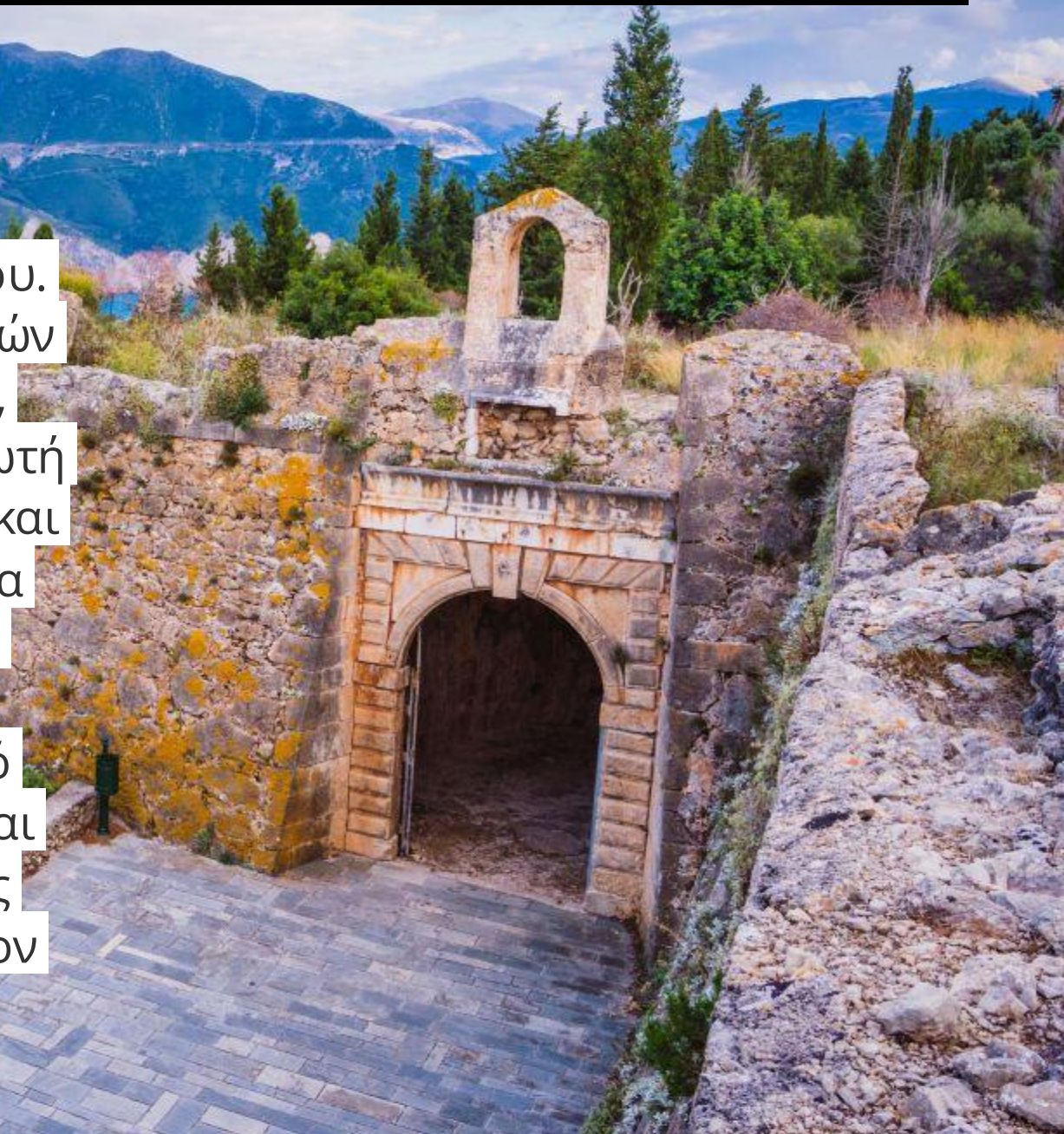
Το κάστρο του αγίου Γεωργίου

-
- Το Κάστρο του Αγίου Γεωργίου, σκαρφαλωμένο πάνω από τα Περατάτα, αποτέλεσε την ενετική πρωτεύουσα της Κεφαλονιάς από το 1500 έως το 1757. Ανακατασκευάστηκε από τους Βενετούς στις αρχές του 16ου αιώνα (ολοκληρώθηκε περί το 1504) ως στρατηγικό οχυρό, με εντοπωσιακά τείχη και προμαχώνες, λειτουργώντας ως διοικητικό, οικονομικό και στρατιωτικό κέντρο του νησιού
 - **Τι μπορείτε να δείτε σήμερα:**
 - Τα εντοπωσιακά βενετσιάνικα τείχη και τους προμαχώνες.
 - Ερείπια από ενετικές εκκλησίες (π.χ. Άγιος Νικόλαος) και φυλακές.
 - Τον ναό της Ευαγγελίστριας (ιόνιο μπαρόκ) και την εκκλησία του Αγίου Ανδρέα.
 - Πανοραμική θέα προς τον κόλπο του Αργοστολίου και τη Λειβαθώ.
 - Το Κάστρο αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ενετικά μνημεία της Κεφαλονιάς, μαζί με το Καστρο της Άσσου.

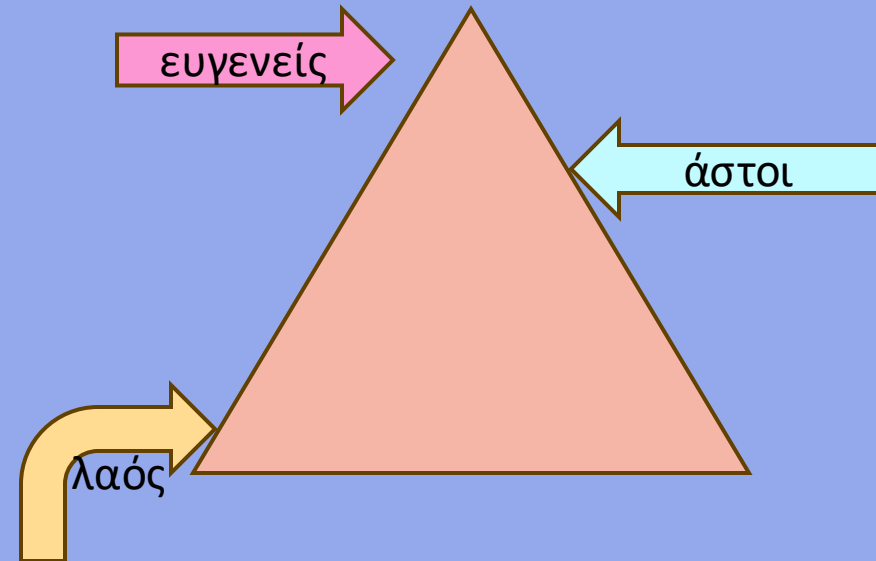
Το κάστρο Άσσου!

Παραμένει ακόμα και σήμερα σε πολύ καλή κατάσταση δίπλα στο γραφικό ψαροχώρι της Άσσου. Οι εργασίες ξεκίνησαν υπό την επίβλεψη των Ενετών και με την δουλειά χιλιάδων Κεφαλονιτών το 1593, ενώ ολοκληρώθηκαν δυο χρόνια αργότερα. Η θολωτή πύλη του Κάστρου της Άσσου σώζεται ως σήμερα και θα σας εντυπωσιάσει. Τα τείχη φτάνουν περίπου τα 3000 μέτρα και σώζονται επίσης σε μεγάλο βαθμό. Μπορείτε ακόμα να δείτε την κατοικία του Ενετού άρχοντα, τους στρατώνες, που κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα λειτούργησαν ως φυλακές, αλλά και την μοναδική ορθόδοξη εκκλησία του Κάστρου της Άσσου, τον Προφήτη Ηλία, που κατασκευάστηκε τον 18ο αιώνα, στην θέση ενός μικρότερου, πολύ αρχαιότερου ναού.

Οι κοινωνικές τάξεις!

- 1. Ευγενείς (Nobili):** Ήταν η ανώτερη τάξη. Είχαν τίτλους ευγενείας, κατείχαν τη γη κι είχαν το αποκλειστικό δικαίωμα να συμμετέχουν στη διοίκηση και στα συμβούλια της πόλης. Το όνομά τους ήταν γραμμένο στο περίφημο Libro d'Oro.
- 2. Άστοι (Civili):** Ήταν η μεσαία τάξη. Δεν είχαν τίτλους ευγενείας, αλλά είχαν οικονομική άνεση. Σε αυτή την ομάδα άνηκαν έμποροι, επιστήμονες (γιατροί, δικηγόροι) και γραμματείς. Είχαν κάποια προνόμια, αλλά δεν μπορούσαν να πάρουν τις μεγάλες πολιτικές αποφάσεις.

3. Λαός (Popolari): Η πλειοψηφία του πληθυσμού. Περιλάμβανε τεχνίτες, εργάτες και μικροπωλητές στις πόλεις, καθώς και τους αγρότες στην ύπαιθρο. Δεν είχαν καθόλου πολιτικά δικαιώματα και συχνά ζούσαν σε δύσκολες συνθήκες.

(Η κοινωνική τάξη στην ενετοκρατία δεν καθοριζόταν μόνο από τα λεφτά, αλλά κυρίως από την καταγωγή και την εγγραφή στα επίσημα μητρώα των ευγενών)

Τα επίθετα κι η ιστορία τους!

Η ιστορία των κεφαλονίτικων επωνύμων ξεκινά ουσιαστικά την εποχή της Ενετοκρατίας. Μέχρι τότε, οι περισσότεροι κάτοικοι αναγνωρίζονταν απλώς από το πατρώνυμό τους: «του Αντώνη», «του Γιώργη», «του Νικολάου». Κάθε γενιά άλλαζε όνομα, κι έτσι οι οικογένειες δεν είχαν σταθερή ταυτότητα. Η ενετική διοίκηση, όμως, έφερε μαζί της κάτι που άλλαξε τη ροή των πραγμάτων: τη γραφειοκρατία. Για να οργανώσουν τη φορολογία και τη στρατολόγηση, οι Βενετοί ζήτησαν από τους κατοίκους να δηλώνουν ένα σταθερό επίθετο. Αυτό που ως τότε ήταν προσωρινός προσδιορισμός, έγινε οικογενειακό όνομα. Έτσι, το «του Αντώνη» έγινε **Αντωνάτος**, το «του Νικολάου» **Νικολάτος**, το «του Σπυρίδωνα» **Σπυράτος**, και σιγά σιγά τα πατρωνυμικά ρίζωσαν στον χρόνο. Η κατάληξη **-άτος** προέκυψε από τη συνάντηση ελληνικών και ιταλικών φωνητικών προτύπων. Η ενετική γλώσσα επηρέασε την προφορά, η ελληνική κράτησε τη ρίζα, κι από αυτό το μείγμα γεννήθηκε μια νέα μορφή λόγου, απλή, εύηχη και απόλυτα κεφαλονίτικη. Δεν ήταν προϊόν σχεδίου· ήταν αποτέλεσμα καθημερινής συνήθειας, μιας ανάγκης να δηλώνεται η ταυτότητα χωρίς περιττές λέξεις.

**Άρα τι σημαίνει το
κάθε επίθετο; Είναι
τυχαία;**

Τα κεφαλονίτικα επώνυμα δεν είναι τυχαία. Πίσω από καθένα κρύβεται μια μικρή ιστορία: επάγγελμα, τόπος, χαρακτηριστικό, ή παλιό παρατσούκλι. Οι κατηγορίες τους είναι γνωστές, αλλά στο νησί παίρνουν ιδιαίτερο χρώμα.

Πατρωνυμικά επώνυμα: δηλώνουν τον απόγονο κάποιου προγόνου. Αντωνάτος, Νικολάτος, Σπυράτος, Γεωργάτος, καθαρά, απλά και διαχρονικά. Αυτά τα ονόματα εκφράζουν συνέχεια· μια οικογένεια που κρατά το όνομα του πατέρα ως σημάδι συνέχειας.

Επαγγελματικά επώνυμα: γεννήθηκαν από τη δουλειά. Το **Καμπάτος** προέρχεται από τη λέξη «κάπα» (ιταλ. *carra*), πιθανώς δηλώνοντας τον κατασκευαστή ή πωλητή πανωφοριών. Άλλα όπως **Σιδεράτος** ή **Ριζάτος** παραπέμπουν σε επαγγέλματα ή τεχνικές δεξιότητες. Ονόματα που δείχνουν πώς μια τέχνη μπορούσε να γίνει ταυτότητα.

Τοπωνυμικά επώνυμα: κρατούν τη μνήμη ενός χωριού ή περιοχής. Ένας **Αννινός** συνδέεται με τα Αννινάτα, ένας **Βαλσαμάκης** με περιοχή πλούσια σε βάλσαμο, ένας **Κουρκουμέλης** με χωράφια όπου φύτρωνε το φυτό του κουρκουμά. Έτσι, ο τόπος ζει μέσα στο όνομα, ακόμη κι αν η οικογένεια έχει μετακινηθεί αλλού.

Περιγραφικά επώνυμα: ξεκινούν από ένα φυσικό ή ψυχολογικό χαρακτηριστικό. Ονόματα όπως **Κοντός**, **Ψηλός**, **Φραγκιάς**, **Γλυκατζής** δείχνουν πώς ένα προσωνύμιο, κάποτε ειπωμένο χαριτολογώντας, μπορούσε να γίνει οικογενειακή σφραγίδα. Στην Κεφαλονιά, άλλωστε, η γλώσσα και το χιούμορ πάνε μαζί.

Το επίθετο ως κοινωνικό σήμα!

Στα χρόνια των Ενετών, το επίθετο δεν ήταν μόνο τρόπος ταυτοποίησης, αλλά και ένδειξη κοινωνικής θέσης. Οι οικογένειες με ενετική ή λόγια παιδεία προτίμησαν ιταλόμορφες εκδοχές, ενώ οι περισσότεροι κάτοικοι του νησιού κράτησαν τα λαϊκά, ελληνικά ονόματα με την κατάληξη **-άτος**.

Τα πρώτα θεωρούνταν δείγματα ευγένειας και μόρφωσης· τα δεύτερα, ένδειξη γης, εργασίας και σταθερότητας. Με τον καιρό, όμως, αυτές οι διαφορές άρχισαν να χάνουν τη σημασία τους. Το νησί απέκτησε τη δική του κοινωνική ισορροπία, όπου η αξία του ανθρώπου δεν μετριόταν από το όνομα, αλλά από την πράξη.

Έτσι, το «-άτος» έγινε σύμβολο ισότητας, όχι διάκρισης. Ένα όνομα που ενώνει, όχι που ξεχωρίζει. Στην Κεφαλονιά, όπου το χιούμορ και η ευθυμία συχνά λειτουργούν ως ασπίδα απέναντι στη σοβαροφάνεια, τα επώνυμα έπαψαν να είναι τίτλοι και έγιναν κομμάτι της καθημερινής, προφορικής ζωής.

Σύνοψη και πηγές!

Η Ενετοκρατία στην Κεφαλονία (1500-1797) υπήρξε μια καθοριστική περίοδος 300 ετών που ενέταξε το νησί στη σφαίρα επιρροής της Δύσης, διαχωρίζοντάς το από την υπόλοιπη υπό Οθωμανική κατοχή Ελλάδα. Η περίοδος αυτή θεωρείται "φωτισμένη" σε σχέση με την Οθωμανική κυριαρχία, αν και παρέμεινε μια ξένη, αποικιακή διοίκηση που διαμόρφωσε την ιδιαίτερη ταυτότητα των κεφαλλήνων.

Πηγές: kefalonianglobe.com, kefaloniapress.gr , inkefaloniam.gr , wikipedia.com

